

УДК 347.6(497.6 Република Српска)
342.7-053.2

Виши ас. Димитрије Ђеранић, мр

Правни факултет Универзитета у Источном Сарајеву

ПРАВА ДЈЕТЕТА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Аутор у раду говори о потреби да се права дјетета у Републици Српској прецизније регулишу, као и о досадашњим покушајима да се то учини. При томе, аутор скреће пажњу на поједина питања о којима би требало повести више рачуна у будућим законским реформама. Право дјетета да живи са својим родитељима и да одржава односе са родитељем са којим не живи, као и правила о утврђивању и оспоравању очинства и материнства, само су нека од питања које треба подробније регулисати. Примјере прилично успјешног законског нормирања ових питања можемо пронаћи у законодавствима околних земаља. Између осталог, полазни основ за законску реформу, могао би бити и Преднацрт Грађанског законика Србије, књига трећа, породичноправни односи, барем у дијелу о коме је било ријечи у овом раду. Примјеном историјскоправног, упоредноправног и нормативног метода, аутор је покушао да проучи задати предмет истраживања.

Кључне ријечи: Породични закон Републике Српске; Права дјетета; Утврђивање и оспоравање очинства и материнства.

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

На иницијативу Омбудсмана за дјецу Републике Српске, Центер центра Владе РС и неколико невладиних организација које се баве правима дјетета, Министарство правде је 2010. године именovalo Радну групу за израду Нацрта Закона о измјенама и допунама Породичног закона, како би права дјетета била боље регулисана у нашем позитивном праву.¹ Радна група се од тада до данас састала само једанпут, и то средином јула 2011. године, а састанку је присуствовало седам од осам чланова.

Димитрије Ђеранић, dimitrijecernic@yahoo.com.

¹ Вид. Рјешење министра правде о именовању чланова Радне групе за измјене Породичног закона, бр. 020/111-52/10, од 14. априла 2010. год.

На састанку Радне групе, поједини чланови (међу којима и аутор ових редова) истакли су да би с обзиром на све мањкавости важећег Породичног закона,² требало сачинити потпуно нов законски текст. С тим у вези, истакнуто је више примједба на постојећи закон (прије свега, у погледу процесноправних норми).³ Ипак, закључено је да чланови Радне групе, за почетак, треба да израде конкретне приједлоге измјена и допуна чије ће тежиште бити на дијелу закона којим се регулишу односи родитеља и дјетета.

С обзиром на то да су након првог састанка, услиједили годишњи одмори те да није било нових састанака Радне групе, запослени у Министарству правде су током јула 2011. године припремили радну верзију Нацрта Закона о измјенама и допунама Породичног закона, коју су почетком августа послали члановима комисије на давање сугестија. Као члан Радне групе, аутор овог реферата истакао је неколико општих и појединачних примједба уз преузимање обавезе да ће детаљно проучити сав послати материјал. Неке од упућених примједба, изнијећемо у даљем тексту, уз напомену да није било потребе нити могућности да до сада дајемо сугестије на остатак радне верзије пошто је предложени текст у форми Нацрта током септембра 2011. године упућен у скупштинску процедуру, а Радна група се ни тада, а ни до сада није састала да се изјасни о Нацрту, нити да да мишљење о евентуалном Приједлогу.

Нацрт Закона о измјенама и допунама Породичног закона разма-тран је на 11. редовној сједници Народне скупштине Републике Српске, када је у расправи учествовало неколико посланика. Општи закључак био је да је Нацрт могао бити боље сачињен, али је ипак усвојен са 52 гласа ЗА, шест ПРОТИВ и 18 УЗДРЖАНИХ.⁴

² Породични закон – ПЗ РС, *Сл. гласник РС*, бр. 54/02 и 41/08.

³ Неке од примједба на Породични закон РС у области поступка за заснивање усвојења и поступка за развод брака, а о којима смо већ писали, могу се вид. у: Д. Ђеранић, „Мирење супружника у поступку за развод брака“, *Правна ријеч* 28/2011, 321–336; Д. Ђеранић, „Припремни (претходни) поступак за заснивање усвојења“, *Зборник радова Правног факултета Универзитета у Источно Сарајеву* 5/2009, 263–278 и др.

⁴ Вид. Записник са Једанаесте редовне сједнице Народне скупштине Републике Српске, одржане дана 11, 12, 13, 25. и 26. октобра 2011. год. Занимљиво је, да су неки посланици у расправи наглашавали како се предложеним измјенама и допунама озакоњује „израбљивање“ дјеце, која ће „моћи да се запосле са 15 година те да располажу зарадом или имовином коју су стекли својим радом“?! Очигледно, да ти исти посланици раније нису читали правне прописе које су усвајали јер таква норма одавно постоји у нашем правном систему.

2. ПРИМЈЕДБЕ НА НАЦРТ ЗАКОНА О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПОРОДИЧНОГ ЗАКОНА КОЈЕ СМО СВОЈЕВРЕМЕНО УПУТИЛИ МИНИСТАРСТВУ ПРАВДЕ РС

Начелна примједба коју смо својевремено упутили на Нацрт Закона о измјенама и допунама ПЗ-а РС, била је та да је обим предложених измјена и допуна прилично мали те да у области односа родитеља и дјетета, за чију анализу смо се одлучили на састанку у Бањој Луци, постоји још много питања која би требало реформисати.

Примјера ради, материја утврђивања и оспоравања очинства и материнства није разматрана у предложеним измјенама иако је веома непрецизно регулисана постојећим законом. Исту примједбу смо упутили и на правила о вршењу, одузимању и престанку родитељског права, уз напомену да би се могли угледати на одговарајућа законска рјешења у праву Србије⁵ (нпр., заједничко вршење родитељског права када родитељи не живе заједно, потпуно и дјелимично лишење родитељског права и др.).⁶ При томе, нагласили смо да треба пазити да предложене измјене и допуне буду термилошки и правносистемски усаглашене са одредбама које се не мијењају.

Што се тиче конкретних примједба на поједине предложене чланове, у допису који смо упутили Министарству правде РС анализирали смо само три члана. За предложени члан 78а (по коме дијете има право на име и држављанство) примијетили смо да нема велику практичну вриједност. У њему је препричан члан 7 Конвенције о правима дјетета⁷ – која је и саставни дио Устава БиХ, и прихваћени међународни споразум којег се морамо придржавати, а и дио законодавства које смо преузели из СФРЈ.⁸

⁵ Притом, мислимо на Породични закон – ПЗ Србије, *Сл. гласник Р. Србије*, бр. 18/05, али и на Преднацрт Грађанског законика Србије, трећу књигу, Породичноправни односи, који би требало да постане позитивно право у Србији.

⁶ Споразумом о успостављању специјалних и паралелних односа између Републике Српске и Републике Србије, између осталог, предвиђена је сарадња у области законодавства и заштите слобода и права грађана. То значи, да Република Српска има и уговорну обавезу да своје законодавство упоређује са законодавством Републике Србије. Зато, предлажемо да се у будућим законодавним реформама, осврнемо и на законске пројекте какав је Преднацрт Грађанског законика Србије. О овом споразуму, као и уопште о надлежностима Републике Српске, више вид. у: S. Golijanin, „Republika Srpska“, *Uvod u politički sistem BiH – izabrani aspekti* (ur. S. Gavrić, D. Banović, Ch. Krause), Sarajevo 2009, 392–417.

⁷ 1989 *Convention on the Rights of the Child*, ступила на снагу 2. септембра 1990. год.

⁸ „Конвенција о правима дјетета саставни је дио Устава БиХ, али је овај међународни уговор у правне системе ентитета БиХ (Републике Српске и Федерације БиХ) унесен прије настанка данашње Босне и Херцеговине, односно прије потписивања Дејтонског мировног споразума. Самим тим, судови су без прекида били

Нагласили смо, како ово право дјетета треба штитити бољом примјеном Закона о матичним књигама, Закона о држављанству, Закона о социјалној заштити, Закона о личном имену, а не пуким декларисањем у ПЗ-у. Уосталом, у Закључним разматрањима Комитета за права дјетета на Иницијални извјештај БиХ о примјени Конвенције о правима дјетета,⁹ није било ријечи о томе да ово право није нормирано него да се оно слабо примјењује, поготово код ромске дјече.

У вези са предложеним чланом 78в, став 3¹⁰ (у коме се говори о праву дјетета да живи са родитељима и да се родитељи о њему старају прије свих других те о праву дјетета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи),¹¹ приговорили смо да није терминолошки и садржински усклађен са одредбама важећег закона. У позитивном праву користи се појам „одузимање родитељског права“,¹² док се предложеним измјенама у дијелу члана којим се уређује једно од права дјетета уводи појам „потпуног или дјелимичног лишења родитељског права“, који нема одговарајуће значење у ва-

везани одредбама ове конвенције још од 1990. године наоვაмо и неке од њих су могли непосредно да примјењују. (...) У складу са прелазним одредбама Устава БиХ, Босна и Херцеговина је међународне обавезе у вези са овим међународним споразумом требало да преузме стављањем на увид и добијањем сагласности од стране чланова првог Предсједништва БиХ, међутим услед недостатка политичке воље и даље се званично истиче да је БиХ међународноправно обавезана овим уговором 1993. године, даном давања изјаве о сукцесији од стране крњег Предсједништва БиХ, што није тачно. (...) Одредбе Конвенције о правима дјетета, у начелу, непосредно се примјењују уколико то дозвољава њихова природа.“ – О овоме, више вид. у: Д. Ђеранић, „Примјена међународних конвенција о правима дјетета у Босни и Херцеговини“, *Актуелност и значај људских права и слобода* (ур. Г. Марковић), Правни факултет Универзитета у Источно Сарајеву, Источно Сарајево 2011, 262–278.

⁹ Закључна разматрања на Иницијални извјештај БиХ о примјени Конвенције о правима дјетета, усвојена на 1052. сједници Комитета за права дјетета, 3. јуна 2005. године (*CRC/C/15/Add.260*).

¹⁰ Иако је очигледно да је узор за писање Нацрта Закона о измјенама и допунама Породичног закона РС био Породични закон Србије, занимљиво је да су поједини чланови настали укрштањем више ставова различитих чланова из изворног текста. Тако, у члану 78в Нацрта имамо спој члана 60 и члана 61 ПЗ-а Србије. Ово „мијешање“ ставова није само номотехнички спорно, него може узроковати и низ проблема у примјени. Стога, ако надлежно министарство и Влада истрају на усвајању предложених измјена (мада, и даље мислимо да би било боље усвајање новог закона), треба обратити пажњу да се ови недостаци отклоне.

¹¹ О неким проблемима у вези са правом дјетета да зна своје поријекло, да живи са својим родитељима и да одржава односе са родитељем са којим не живи, као и о пракси Европског суда за људска права у тој области, више вид. у: Д. Ђеранић, „Право на породични живот и права дјетета у Републици Српској“, *Начела и вриједности правног система – норма и пракса* (прир. Г. Марковић), Правни факултет Универзитета у Источно Сарајеву, Источно Сарајево 2012, 211–226.

¹² ПЗ РС, чл. 106 и 107.

жећим прописима. Пошто у Нацрту Закона о измјенама и допунама ПЗ-а није предвиђена измјена одговарајућих чланова, очигледно да постоји терминолошка неусклађеност са остатком законског текста.

Поводом члана 78г, став 2 (у коме се „опет“ регулише право дјетета на живот са родитељима, као и одржавање личних односа са сродницима и другим лицима), истакли смо да је њиме погрешно „препричан“ члан 61, став 4 и 5 Породичног закона Србије, односно погрешно примијењен члан 12, став 1 у вези са чланом 9, став 3 Конвенције о правима дјетета. Нацртом је предвиђено да дијете које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање може одлучити са којим ће родитељем живјети и са којим сродницима одржавати контакте! Мислимо, да дијете не може имати апсолутно право да „одлучује са којим ће родитељем живјети“ јер у сваком случају треба да се руководимо најбољим интересом дјетета, а дијете понекад није у стању да тај свој интерес најбоље процијени.

Отац „бизнисмен“ или мајка „естрадна ум(ј)етница“ дјетету у пубертету могу бити веома занимљиви, али понекад не од велике користи по његов развој и васпитање. Анализирајући ово право дјетета, које је на истовјетан начин нормирано у праву Србије, поједини теоретичари оправдано постављају питање да ли дијете може да погријеши ако већ могу да погријеше његови родитељи, тј. ако не постоји идеалан човјек, да ли постоји идеално дијете?¹³

С обзиром на то да наши судови само изричите правне норме примјењују беспоговорно, док су у недоумици око примјене норми које нису „црно на бијело“ јасне, поставља се питање домашаја „некима непознатог/нејасног“ правила о руковођењу најбољим интересом дјетета, а које је прописано у Конвенцији о правима дјетета (која – подсјећамо – има непосредну примјену код нас).¹⁴ Због тога, а и због већ поменутог номотехничког замешатељства у усвојеном Нацрту, мислимо да би ово питање требало другачије регулисати.

¹³ С. И. Панов, *Породично право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2010, 198–200.

¹⁴ О непосредној примјени уставних одредаба којима се гарантују људска права и слободе у Уставу Републике Српске и Уставу БиХ, више вид. у раду професора Марковића у: N. Ademović, J. Marko, G. Marković, *Ustavno pravo Bosne i Hercegovine*, Sarajevo 2012, 398–401.

3. ПРИМЈЕДБЕ КОЈЕ НИСМО, А ТРЕБАЛО ЈЕ ДА УПУТИМО НА НАЦРТ ЗАКОНА О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПОРОДИЧНОГ ЗАКОНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Као што већ рекосмо, у дијелу Породичног закона којим се регулишу односи родитеља и дјетета требало је промијенити још штошта.¹⁵ Ту, прије свега, мислимо на правила о утврђивању и оспоравању материнства и очинства, као и на правила о вршењу, одузимању и престанку родитељског права. С обзиром на природу и обим рада, овдје ћемо рећи покоју ријеч само о првом питању. О осталим питањима из ове области која би требало боље регулисати у односу на позитивно право, или која су мањкаво нормирана у усвојеном Нацрту, говорићемо другом приликом.

У Породичном закону РС, предвиђено је да се одредбе о утврђивању очинства сходно примјењују и на утврђивање материнства.¹⁶ Такође, прописано је да је дјететова мајка жена која га је родила.¹⁷ Тумачењем ових двију норми, долазимо до закључка да се у нашем праву материнство може утврдити на три начина: 1) уписом чињенице рођења дјетета у матичну књигу рођених уз упис података о мајци дјетета, 2) признањем материнства пред матичарем односно другим овлашћеним органима, и 3) судским путем у парничном поступку по тужби ради утврђивања материнства.

Овакво законско рјешење у супротности је са праксом Европског суда за људска права, а није у складу ни са Принципима европског породичног права.¹⁸ У већини правних система, признање материнства је избачено као могућност успостављања правне везе између мајке и дјетета. То је учињено због могућих злоупотреба јер се у поступку признања не врше никакве провјере нити изводе било каква

¹⁵ Тако, требало би промијенити и надаслов одговарајуће главе закона, и написати га у једнини – *Односи родитеља и дјетета*, јер нажалост много је породица са само једним дјететом, а и номотехничка правила то налажу.

¹⁶ ПЗ РС, чл. 126. Исто законско рјешење предвиђено је и у праву Црне Горе. Вид. Породични закон – ПЗ ЦГ, *Сл. лист Р. Црне Горе*, бр. 1/07, чл. 111.

¹⁷ ПЗ РС, чл. 109, ст. 1. Правило по коме је мајка дјетета жена која га роди, није предвиђено у Породичном закону Црне Горе. Ипак, правна веза између мајке и дјетета у пракси се најчешће успоставља управо уписом на основу рођења, што је последица примјене одговарајућих прописа из области вођења матичне евиденције.

¹⁸ О Принципима европског породичног права и пракси Суда за људска права у Стразбуру у погледу успостављања правне везе између дјетета и родитеља, више вид. у: З. Поњавић, „Принципи европског породичног права о успостављању правне везе између детета и родитеља и наше породично право“, *Правни систем Србије и стандарди Европске уније и Савета Европе, књига прва* (прир. С. Бејатовић), Правни факултет у Крагујевцу – Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац 2006, 253–270.

доказна средства, довољна је изјава мајке. Уколико материнство није тачно утврђено, по природи ствари није тачно утврђено ни очинство јер је материнство темељни однос, што значи да дијете у ствари не зна ко су му родитељи. Због свега овога, у нашем праву требало би прецизно регулисати законске претпоставке за утврђивање материнства, и то искључиво на два начина: 1) путем уписа у матичну књигу рођених, и 2) судским путем по тужби ради утврђивања материнства.¹⁹

У Породичном закону РС, поред сходне примјене одредаба о утврђивању очинства на утврђивање материнства, предвиђено је и да се одредбе о оспоравању очинства²⁰ сходно примјењују и на оспоравање материнства.²¹ С обзиром на то да је изјава о признању очинства неопозива,²² значи и да је изјава о признању материнства такође неопозива, а требало би да је тако и са изјавом о сагласности са признањем (мада то у нашем праву није изричито регулисано).²³ Када се узме у обзир како се све може утврдити материнство у нашем праву, и када на такав однос сходно примијенимо одредбе о оспоравању очинства, долазимо до закључка да је у праву Републике Српске веома тешко, а понекад и практично немогуће одредити ко и у ком року има право да поднесе тужбу ради оспоравања материнства.²⁴ Примјера ради, да ли муж жене која је уписана као мајка дјетета на основу података из породилишта или на основу признања, може поднијети тужбу за оспоравање њеног материнства, и ако може, у ком року то може?! Како би се превазишле све ове недоумице, предлажемо да се о овом веома значајном питању поведе више рачуна приликом неких будућих законских реформи.

¹⁹ Иако је у породичном праву Србије ова област много боље регулисана, ни ова законска рјешења нису без критика. О недоумицама у вези са тумачењем и примјеном појединих норми, вид. С. И. Панов, 164–176.

²⁰ Проблем примјене правних правила о оспоравању очинства у нашем праву, додатно се усложњава ако се зна да се може оспоравати и брачно, и признато очинство. Нажалост, о овом проблему мало који правни теоретичар се изјашњава.

О претпоставци о брачном очинству, као и о оспоравању брачног очинства у праву Србије и у праву неких европских земаља, више вид. у: З. Поњавић, „Шта је остало од претпоставке очинства?“, *Србија и европско право, књига пета* (прир. Д. Стојановић), Правни факултет у Крагујевцу – Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац 2002, 343–357.

²¹ ПЗ РС, чл. 134; ПЗ ЦГ, чл. 120.

²² ПЗ РС, чл. 121.

²³ Упор. ПЗ ЦГ, чл. 108, ст. 1; ПЗ Србије, чл. 52.

²⁴ Један од ријетких теоријских радова у коме се могу пронаћи изричит ставови у вези са тумачењем правила о оспоравању и утврђивању материнства, која почивају на тзв. „сходној примјени“, јесте уџбеник: Д. Ђурђевић, *Основи породичног права Црне Горе*, ЦИД, Подгорица 2008, 112–139.

Породичним законом РС, није изричито регулисана ништавост односно рушљивост изјаве о признању очинства, као ни изјаве о сагласности са признањем. На ништавост ових изјава примјењују се општа правила из Закона о облигационим односима о ништавости правних послова.²⁵ Услјед тога, веома широко је постављен круг лица која имају право да траже поништење признања. Поништење, према садашњим законским рјешењима, могу тражити: лице које је дало изјаву, јавни тужилац, као и свако заинтересовано лице.²⁶ У већини законодавстава у којима је регулисан институт ништавости признања, круг лица која могу тражити поништење је нешто ужи, те то могу учинити: лице које је дало изјаву, јавни тужилац и лица која имају „правни интерес“ (што је ужи појам од „заинтересованих лица“).²⁷

Умјесто рушљивости изјаве о признању, у Породичном закону РС, у случају „сазнања за околности које би искључивале његово очинство“, предвиђена је могућност оспоравања признатог очинства.²⁸ Због оваквог законског нормирања, између осталог, спорно је да ли лица која су се сагласила са признањем (мајка и дијете), а била су под манама воље, касније могу тражити оспоравање очинства или тражити поништење рушљиве изјаве о сагласности. Срећом, у нашој правној пракси за сада се нису појављивали овакви спорни случајеви (или бар за њих нисмо чули). Ипак, како бисмо предуприједили могуће спорове, предлагемо да се и у нашем праву коначно уреди правила у вези са ништавост и рушљивост изјаве о признању очинства односно изјаве о сагласности са признањем очинства, или да се преуреди правила у вези са оспоравањем признатог очинства.²⁹

Колико су непрецизна постојећа законска рјешења, могли смо видјети из претходних примјера, али потпуну слику о недоречености законског текста, стичемо тек када проучимо процесна правила у вези са патернитетским и матернитетским поступцима. – Забрана закључења судског поравнања није изричито предвиђена, хитност поступка такође, а није изричито регулисана ни могућност подношења тужбе ради утврђивања очинства против насљедника умрлог мушкарца (што

²⁵ Закон о облигационим односима – ЗОО, *Сл. лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, и *Сл. гласник РС*, бр. 21/92, 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, чл. 103, ст. 1 у вези са чл. 25, ст. 3.

²⁶ ЗОО, чл. 109 у вези са чл. 25, ст. 3.

²⁷ Упор. ПЗ Србије, чл. 253, ст. 1.

²⁸ ПЗ РС, чл. 122, ст. 1.

²⁹ У црногорском праву, поништење рушљиве изјаве о признању и изјаве о сагласности са признањем може се тражити у року од шест мјесеци од дана када је принуда престала, односно од дана када је заблуда уочена. О овоме, више вид. у: Д. Ђурђевић, 114–117. и 124–129.

се превазилази примјеном начелног мишљења врховног суда?!).³⁰ Затим, није сасвим јасно шта се дешава са поступком у случају смрти неке од странака,³¹ рокови за подношење тужбе у неким случајевима су превише кратки,³² питање примјене ДНК метода у овим поступцима није посебно регулисано и сл.³³ Због свега овога, мислимо да би и о овим питањима требало повести рачуна приликом будућих законских реформи.

5. ЗАКЉУЧАК

У Републици Српској на снази је Породични закон из 2002. год., који је претрпио мање измјене током 2008. На приједлог неколико владиних и невладиних организација, Министарство правде РС именовало је Радну групу за израду Нацрта Закона о измјенама и допунама ПЗ-а РС, с циљем да се у постојећи законски текст унесу одредбе о заштити права дјетета које би биле у складу са Конвенцијом о правима дјетета. Комисија се током свог мандата састала само једном, када је постигнут начелан договор о питањима која би требало разматрати. Међутим, убрзо након тога, у скупштинску процедуру упућен је Нацрт Закона који су сачинили запослени у Министарству правде и на који су замјерке имали и поједини чланови Радне групе.

Иако је Нацрт усвојен, у скупштинској расправи је пропраћен критикама које нажалост нису биле плод научних и стручних сазнања. Мислимо, да је пропуштена прилика да се у овај нацрт унесу многа законска рјешења која би била на трагу савремених законодавастава и општеприхваћених стандарда. Између осталог, чини нам се да је требало боље регулисати правила у вези са утврђивањем и оспоравањем очинства и материнства, која су тренутно прилично нејасна. Такође, поједина права дјетета попут права на живот са родитељима и на личне везе са родитељем са којим не живи, могла су бити прецизније нормирана.

Надамо се, да ће у неким будућим законским реформама бити више времена и могућности да се породичноправни односи у Републици Српској уреде на савременији начин. До тада, треба научним и

³⁰ Упор. ПЗ Србије, чл. 204, 255 и 258, ст. 2.

³¹ Упор. ПЗ Србије, чл. 259.

³² Рок за подношење тужбе за оспоравање брачног очинства од стране мајке је свега шест мјесеци од дана рођења дјетета.

³³ О проблему (не)обавезности примјене ДНК метода у патернитетским и матернитетским поступцима, као и о правним и етичким дилемама у вези с тим, више вид. у: З. Поњавић, „Правноетички проблеми примене ДНК отиска у поступку утврђивања порекла детета“, *Правни живот* 9/2004, 895–915.

стручним методима покушавати правилно тумачити и примјењивати постојеће правне норме.

ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ

Библиографске референце

1. Ademović, Nedim, Marko, Joseph, Marković, Goran, *Ustavno pravo Bosne i Hercegovine*, Сарајево 2012;
2. Golijanin, Sanja, „Republika Srpska“, *Uvod u politički sistem BiH – izabrani aspekti* (ур. S. Gavrić, D. Banović, Ch. Krause), Сарајево 2009;
3. Ђурђевић, Дејан, *Основи породичног права Црне Горе*, ЦИД, Подгорица 2008;
4. Панов, Слободан И., *Породично право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2010;
5. Поњавић, Зоран, „Правноетички проблеми примене ДНК отиска у поступку утврђивања порекла детета“, *Правни живот* 9/2004;
6. Поњавић, Зоран, „Принципи европског породичног права о успостављању правне везе између детета и родитеља и наше породично право“, *Правни систем Србије и стандарди Европске уније и Савета Европе, књига прва* (прир. С. Бејатовић), Правни факултет у Крагујевцу – Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац 2006;
7. Поњавић, Зоран, „Шта је остало од претпоставке очинства?“, *Србија и европско право, књига пета* (прир. Д. Стојановић), Правни факултет у Крагујевцу – Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац 2002;
8. Ћеранић, Димитрије, „Мирење супружника у поступку за развод брака“, *Правна ријеч* 28/2011;
9. Ћеранић, Димитрије, „Право на породични живот и права дјетета у Републици Српској“, *Зборник радова Начела и вриједности правног система – норма и пракса* (прир. Г. Марковић), Правни факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Источно Сарајево 2012;
10. Ћеранић, Димитрије, „Примјена међународних конвенција о правима дјетета у Босни и Херцеговини“, *Актуелност и значај људских права и слобода* (ур. Г. Марковић), Правни факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Источно Сарајево 2011;
11. Ћеранић, Димитрије, „Припремни (претходни) поступак за заснивање усвојења“, *Зборник радова Правног факултета Универзитета у Источном Сарајеву* 5/2009;

Правни акти и међународни документи

1. Закључна разматрања на Иницијални извјештај БиХ о примјени Конвенције о правима дјетета, усвојена на 1052. сједници Комитета за права дјетета, 3. јуна 2005. године (*CRC/C/15/Add.260*);
2. Закон о облигационим односима, *Сл. лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, и *Сл. гласник РС*, бр. 21/92, 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04;
3. Записник са Једанаесте редовне сједнице Народне скупштине Републике Српске, одржане дана 11, 12, 13, 25. и 26. октобра 2011. год.;
4. Конвенција о правима дјетета, *1989 Convention on the Rights of the Child*;
5. Породични закон, *Сл. гласник Р. Србије*, бр. 18/05;
6. Породични закон, *Сл. гласник РС*, бр. 54/02 и 41/08;
7. Породични закон, *Сл. лист Р. Црне Горе*, бр. 1/07;
8. Преднацрт Грађанског законика Србије, трећа књига, породично-правни односи;
9. Рјешење министра правде о именовању чланова Радне групе за измјене Породичног закона, бр. 020/111-52/10, од 14. априла 2010. год.

Senior Assistant Dimitrije Ćeranić, LL.M.

Faculty of Law,
University of East Sarajevo

THE RIGHTS OF THE CHILD IN THE REPUBLIC OF SRPSKA

Summary

The paper discusses the need for children's rights in the Republic of Srpska precisely regulated, as well as the activities in this regard run by the Government and the National Assembly of the Republic of Srpska. The author draws attention to the specific areas that need to be better regulated in future legislative reforms. The right of the child to live with their parents and to maintain relations with the non-resident parent, and the rules for determining and denial of paternity and maternity are just some of the issues that need to be regulated. The author concludes that the current system of analyzed rights ought to be reformed and harmonized with the provisions of the Convention on the Rights of the Child. Finally, the author has given suggestions on how to regulate this matter *de lege ferenda*. The starting point for legal reform could be the Draft of the Civil Code of Serbia. In the paper the author used historical, normative and comparative method.

Key words: *Family Law of the Republic of Srpska; Rights of the Child; Determining and denial of paternity and maternity.*